

מראה מקומות לשיעורו של הג"ר דב זופניק שליט"א

מס' חולין קיח: - בענין צירוף שני חצאי שיעור

1. **גמרא חולין קי"ח:**, וז"ל, "אמר רב אין יד לפחות מכזית ואין שומר לפחות מכפול ורבי יוחנן אמר יש יד לפחות מכזית ויש שומר לפחות מכפול."

2. **רמב"ם פרק ד' מהלכות טומאת אוכלין הלכה א'**, וז"ל, "כמה שיעור אוכלין לטומאה לטומאת עצמן כל שהן אפילו שמשום או חרדל מתטמא שנאמר כל האוכל אשר יאכל כל שהוא ואין אוכל טמא אוכל אחר או משקין או ידים עד שיהיה בו כביצה בלא קליפתה וכן האוכל אוכלין טמאים אינו נפסל עד שיאכל כביצה ומחצה וזהו חצי פרס."

3. **רש"י חולין שם**, וז"ל, "אין יד לפחות מכזית. אם יש אוכל פחות מכזית כגון פול או חצי זית בשר ולו יד והרי הן עם אוכלין כביצה ונגעה טומאה ביד הואיל ועיקרו אינו כזית ביחד אין חשוב להיות לו יד והכל טהור אבל יש שומר לפחות מכזית ובלבד שיהא כפול."

4. **תוס' חולין שם ד"ה ואין יד**, וז"ל, "אין יד לפחות מכזית. פי' בקונטרס כגון פול או חצי זית בשר ולו יד והרי הוא עם כביצה אוכלין ואין נראה דאפילו היה נוגע בחצי זית עצמו לא היה טמא מדאמר'י בפ"ק (לעיל דף כד:): התורה העידה על כלי חרס אפילו הוא מלא חרדל אלמא אי לאו אויר כלי חרס לא הוי כמו במחובר אע"פ שנוגעין יחד ותנן נמי בפרק בתרא דחגיגה (דף כ:): הכלי מצרף כל מה שבתוכו לקדש אבל לא לתרומה ומבעיא לן בהקומץ רבה (מנחות דף כד.) אי דוקא דנגעי אהדדי או לא ואי נגיעה חשיב כמחובר א"כ פשיטא דבלא נגיעה איירי דבנגיעה לא היה צריך צירוף כלי ונראה לפרש שזה חצי זית מחובר עם כביצה אוכלין אבל אינו מחובר כל כך ואם היה מגביה אותו היה ניתק אותו כביצה אוכלין מאותו פחות מכזית דלא הוי יד לשאר אוכל אלא לפחות מכזית ולפי' הקונטרס שמפרש בעלמא דאוכל כל שהוא מקבל טומאה א"צ לומר שהוא מחובר עם שאר אוכלין אלא בעי אם מכניס טומאה לאותו חצי זית אבל להוציא אפילו היה זית שלם ונגע בו לא היה טמא דצריך כביצה ואפילו אם אין מקבל טומאה בכל שהוא מדאורייתא איכא למימר דמבעיא ליה אי מקבל טומאה מדרבנן דמדרבנן מקבל טומאה בכל שהוא."

5. **רשב"א חולין שם**, וז"ל,

על כלי חרס אפילו מלא חרדל, אלמא אי לאו משום אוירו של כלי חרס אלו נגע שרץ בגרגיר אחד לא נטמא הכל אע"פ שהכל מקובץ יחד ונוגע זה בזה ובתוך כלי אחד אלמא האי באפי נפשיה קאי והאי באפי נפשיה קאי, ובמסכת חגיגה (כ"ב ב') תנן הכלי מצרף מה שבתוכו לקדש אבל לא לחולין ולתרומה ובעי' עלה בפרק הקומץ בדנגעי אהדדי או בדלא נגעי ואי ס"ד נוגע כמחובר מאי קא מיבעיא ליה פשיטא בדלא נגעי דאי בדנגעי אפי' לחולין ולתרומה ואפי' שלא מחמת צירוף כלי, ויש מתרצים דלעולם נפקא מינה להכניס ואע"ג דמדאורייתא אפי' ליטמא בעינן כביצה מדרבנן מיהא מיטמא בכל שהוא, ובתוס' פירשו שפחות מכזית זה מחובר עם כביצה אוכלין אבל אינו מחובר בו כל כך שאם היה מגביהו היה ניתק שאר האוכל מאותו פחות מכזית לפיכך לא חשיב יד לכל הביצה אלא לאותו פחות מכזית."

"יש יד לפחות מכזית, וא"ת ומאי נפקא מינה דהא אפי' נגע באוכל בעצמו אינו מקבל טומאה, ואלו היינו אומרין דכל שהוא מקבל טומאה ולא אמרו כביצה [אלא] לטמא אחרים כדרכו של רש"י ז"ל בהרבה מקומות הוה ניחא דנפקא מינה להכניס, אלא שהתא שמע שאמרו לקמן בסמוך מההיא דראב"ע שמטהר בפול ומטמא בעדשים קשה על זה, וכן מוכיח בהרבה מקומות דכביצה אוכלין שאמרו בין לטמא בין ליטמא וא"כ מאי נ"מ הכא, כבר פי' רש"י ז"ל דהכא בחצי פול או בחצי זית בשר והוא עם כביצה אוכלין ונגע טומאה ביד של פחות מכזית זה, לרב דאמר אין יד לפחות מכזית הואיל ואין עיקרו כזית ביחד אינו חשוב יד והכל טהור, ולר"י חשוב יד והכל טמא, ואינו מחוור דהיכי דמי אי מחובר לכביצה ה"ז יד לכביצה ואם אינו מחובר אפי' נגע הטומאה בחצי זית בעצמו אין השאר טמא דהאי באפי' נפשי' קאי וכדאמרין בפ"ק דמכלתין (כ"ד ב') התורה העידה

6. קהילות יעקב שם

והנראה לענין פשוט דהחוס' מחלקים
בדין לירוף שני נגישות.
כשהמטמא הוא שני חלאי שיעור מהני שני
נגישות בשני החלאי שיעור. אבל כשהמקבל
טומאה הוא שני חלאי שיעור לא מטריפי
שני נגישות שיקבל טומאה *).

ונראה די"ל טעמא רבא לחלק בזה דודאי
כשהמקב"ט נוגע בכשני חלאי
שיעור של המטמא שפיר י"ל שנטמא כיון
שעכ"פ הוא נגע בכשיעור שדין שיעור כצילא

נאמר צעיקרו על המקב"ט דמקרא דכל
האוכל אשר יאכל אוכל הנאכל צפ"א נלמד
צתוי"כ דצטון כצילא עיון חוס' שבה דלי"א
ועיקרו מדבר לענין דבר המק"ט שאריך
שיעור לק"ט או להכשר ואיתרבי נמי
שהמטמא יהא אוכל הנאכל צפ"א דהיינו
כצילא אבל עכ"פ כ"ז אמור על המקבל
טומאה שהוא נטמא כשהוא נוגע בכצילא
טומאה, ולכן כשנוגע בשני חלאין נמי הרי
המק"ט נגע בשיעור של כצילא, אבל
כשהמק"ט הוא עלמו נחלק לשנים, איך
יעמא חלי זו עיי' זה שחתיכה אחת ג"כ
נוגעת בהמטמא מה ענין זה לה כיון
שהשיעור אמור על המק"ט שהוא יהא
כצילא וזיל הכא ליכא שיעור מקב"ט חלי
הכא ליכא שיעור ואין כאן שום מק"ט של
כשיעור. וקל"ת באופן אחר דבשנת
כשהמטמא נחלק הרי יש עכ"פ בכל חלק
כה לפעול מחלה [אלא שליכא דין הטה
מחלה טומאה וממילא אינו יכול לפעול
כלום כשהוא צפני"ט] וכששני החלקים
נוגעים צדצר הראוי לק"ט הוא נפסל
משיעור שלם לק"ט, משא"כ בשני חלאי
שיעור של המק"ט מה תאמר בכל חלק יכול
להתפעל מחלה, מה יועיל מה ששניהם
נגעו במטמא אחד מ"מ כל חלק ראוי רק
להתפעל מחלה ואין דין של חלוח מחלה
טומאה וממילא מוכרח להשאר בטהרה
ודוק כי קשה להסביר הדברים היעז צכה.

**7. משנה ברורה סימן קס"ז סעיף ק"ו, וז"ל, "שאם לא כן וכו'-ר"ל שאם יחתוך כ"כ
בהככר עד כדי שיעור שאם יאחו בפרוסה לא יעלה הככר עמו וישבר לחצאין נחשב כפרוס
ומובדל מהככר ואע"ג שאם יאחו בהככר יעלה ממילא הפרוסה עמו לא מקרי שלם עיי"ז."**